گرنگی ئایین بۆ مرۆڤایەتی چی یە ؟

جیاوازی ئاینی ئیسلام لەگەڵ ئاینەکاتر چی یە ؟

ئاین لە سیستەمی دەسەڵات جیابکرێتەوە باشترە یان نا ؟

ماموٚستا

محمد عبدالرحمن کەلاری

==========================

لە بڵاوکراوەکانی ماڵپەری بەهەشت

www.ba8.org

گرنگی ئایین بۆ مرۆڤایەتی

پرسیار/ ئەم چەند پرسیارە هەمیشە لە مێشکمدا ئەخولێتەوە بۆیە سوپاسی ئێوەی بەڕێز دەکەم کە سایتێکی وا جوان دەیەوێ وەڵامی پرسیارەکانمان بداتەوە :

١ ـ گرنگی ئایین بۆ مرۆڤایەتی چی یە ؟ ئەگەر ئایین نەبوایە مرۆڤ چۆن دەبوو ، واتە سوود و زیانی ئاین چی یە ؟

٢ ـ جیاوازی ئاینی ئیسلام لەگەڵ ئاینەکاتر چی یە ؟ بە واتایەکی تر ئێمە بۆ لەسەر ئاینی ئیسلام بین ، ئیسلام چی لە ئاینی مەسیحی و جولەکە ... باشترە ؟

٣ ـ باشە ئاین لە سیستەمی دەسەڵات جیابکرێتەوە باشترە یان نا ؟

وەڵام /

١ ـ گرنگی ئایین بۆ مرۆڤایەتی بریتی‌یە لەم چەند خاڵەی خوارەوە :

یەکەم : پاراستنی پێنج پێویستی‌یەکە (حفظ الضروريات الخمس) کە مەبەستی هەرە سەرەکی هاتنی ئایینە کە بریتین لە :

أ / پاراستنی دین و ئایینی مرۆڤ (حفظ الدين) .

ب / پاراستنی ژیان و بوونی مرۆڤ (حفظ النفس) .

ج / پاراستنی ناموس و شەرەفی مرۆڤ (حفظ العِرض) .

د / پاراستنی ئەقڵی مرۆڤ (حفظ العقل) .

هـ / پاراستنی ماڵ و پارە و سامانی مرۆڤ (حفظ المال) .

بۆیە دەبینین خوای گەورە چەندین حوکمی داناوە بۆ پاراستنی ئەم پێنج پێویستی‌یە کە پێیان دەوترێت : (الضروريات الخمس) بۆ نموونە :

خـوای گـەورە سـزای دانـاوە بـۆ ئـەو کەسـانەی کـەوا لـە دیـن و ئـایین هەڵدەگەڕینەوە و پاشگەز دەبنەوە بە کوفر کردن (الـمُرتَد) .. یان لە ڕاستە ڕێـی ئیسلام لادەدەن بە بیدعە کردن .

هەروەها خـوای گـەورە سـزای دانـاوە بـۆ ئـەو کەسـانەی کـەوا دەسـت درێـژی دەکەنە سەر ژیان و لاشە و خوێنی خەڵکانی بێ تـاوان و فەرموویـەتی : ﴿ وَلَكُمْ فِي ٱلْقِصَاصِ حَيَوٰةٌ يَـٰٓأُو۟لِى ٱلْأَلْبَـٰبِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٧٩﴾ ﴾ [البقرة] .

واتە : لە سەپاندنی سزا بە سەر دەستدرێژکار و بکوژدا پاراستنی ژیانی تێدایـە بۆتان ئەی خاوەن دڵ و ژیریەکان بۆ ئەوەی خۆپـارێزی بکـەن لـە تـاوان و دەسـت درێژی کردنە سەر کەسانی بێ تاوان .

هەروەها خـوای گـەورە سـزای دانـاوە بـۆ ئـەو کەسـانەی کـەوا دەسـت درێـژی دەکەنـە سـەر ناموسـی کەسـانی تـر و شـەرەف و سـومعەتی خـەڵکانی بـێ تـاوان لەکەدار دەکەن .

هەروەها خوای گەورە سزای داناوە بۆ ئـەو کەسـانەی کـەوا مـادە سـەرخۆش و سڕکەرەکان دەخۆنەوە و بێ هۆش و بێ ئاگتیان دەکات .

هەروەها خـوای گـەورە سـزای دانـاوە بـۆ ئـەو کەسـانەی کـەوا دەسـت درێـژی دەکەنـە سـەر مـاڵ و سـامانی خـەڵك و دزی و خیانـەتیان لێدەکـەن و ڕوتیـان دەکەنەوە .

دانانی هەموو ئەو سزا و تۆڵە لێسەندنەوانە لە تاوانباران بە مەبەستی پاراستنی ئەو پێنج پێویستی‌یە کە پێیان دەوترێت : (الضروريات الـــخمس) .

لەگەڵ ئەوەشدا لە چەندین ئایەت و فەرموودەدا هانی موسڵمانان دراوە بۆ پاراستنی ئەمانە .

دووەم : لە ڕێگەی پەیڕەو کردنی ئاینی ئیسلامەوە هیدایەت و ڕەحمەت و بەزەیی و چارەسەری کێشە و گرفتەکان و بەرچاوڕۆشتنی و دادپەروەری بەرقەرار دەبێت ، خوای گەورە فەرموویەتی : ﴿وَلَقَدْ جِئْنَاهُم بِكِتَابٍ فَصَّلْنَاهُ عَلَىٰ عِلْمٍ هُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾﴾ [الأعراف] .

قال الشيخ عبدالرحمن السعدي : (﴿جِئْنَاهُم بِكِتَابٍ فَصَّلْنَاهُ﴾ أي : بينا فيه جميع المطالب التي يحتاج إليها الخلق ﴿عَلَىٰ عِلْمٍ﴾ من الله بأحوال العباد في كل زمان ومكان ، وما يصلح لهم وما لا يصلح ، ليس تفصيله تفصيل غير عالم بالأمور، فتجهله بعض الأحوال، فيحكم حكما غير مناسب، بل تفصيل من أحاط علمه بكل شيء ، ووسعت رحمته كل شيء .

﴿هُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ أي : تحصل للمؤمنين بهذا الكتاب الهداية من الضلال ، وبيان الحق والباطل ، والغيّ والرشد ، ويحصل أيضا لهم به الرحمة ، وهي: الخير والسعادة في الدنيا والآخرة ، فينتفي عنهم بذلك الضلال والشقاء) .

واتە : بەڕاستی ئێمە کتێبێکمان بۆ هێناون کە هەموو ئەو پێداویستیانەی تیادا ڕوونکراوەتەوە کە بوونەوەر پێویستیان پێیەتی ئەمەش بە پێی زانستێك لە

لایەن خواوە بە حاڵی بەندەکان لە هەموو زەمان و شوێنێکدا ، وە چی شیاوە بۆیان و چیش شیاوە نییە بۆیان ، ئەو ڕوونکردنەوەیە ڕوونکردنەوەی کەسێك نییە کە زانا نەبێت بە بوارەکان و بە هۆی ئەوەشەوە هەندێك لە حاڵەتەکان نەزانێت و بڕیارێك بدات کە گونجا نەبێت ! بەڵکو ئەوە شیکردنەوە و ڕوونکردنەوەی کەسێکە کە زانستی هەموو شتەکانی گرتووەتەوە ، وە بەزەیی و میهرەبانیشی هەموو شتەکانی گرتووەتەوە .

ئەو کتێبە ﴿ڕێنمایی و میهرەبانییە بۆ کەسانێك کە باوەڕ بێنن﴾ واتە : بەم کتێبە بەرچاوڕۆشنی لە گومڕایی ، وە ڕوونبوونەوەی حەق و باتڵ ، وە چەواشەبوون و هۆشمەندی بەدیدێت بۆ باوەڕداران ، هەروەها بەم کتێبە میهرەبانیان بۆ بەدیدێت کە بریتییە لە خێر و خۆشی و بەختەوەری دونیا و دواڕۆژ ، وە بە هۆی ئەوەشەوە گومڕایی و بەدبەختیان لێبەدوور دەبێت .

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ قَدْ جَآءَتْكُم مَّوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَشِفَآءٌ لِّمَا فِى ٱلصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾﴾ [يونس] .

واتە : ئەی خەڵکینە ئامۆژگاریەکتان بۆ هاتووە لە خوای پەروەردگارتانەوە ـ کە قورئانە ـ هانتان دەدات بۆ چاکەکاری و ڕێگریتان لێدەکات لە خراپەکاری ، وە شیفای تێدایە بۆ ئەوەی کە لە نێو سینگەکاندایە لە (أمراض الشبهات والشهوات) نەخۆشییەکانی گومان و ئارەزووەکان ، وە ڕێنمایی و میهرەبانییە بۆ باوەڕداران .

قال الشيخ عبدالرحمن السعدي في تفسير هـــذه الآيـــة : (﴿ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴾ فالـــهُدى : هو العلم بالحق والعمل به .

والرحمة : هي ما يحصل من الخير والإحسان ، والثواب العاجل والآجل ، لمن اهتدى به ، فالهدى أجل الوسائل ، والرحمة أكمل المقاصد والرغائب ، ولكن لا يهتدي بـــه ، ولا يكون رحمة إلا في حق المؤمنين .

وإذا حصل الهدى ، وحلت الرحمة الناشئة عنه ، حصلت السعادة والفلاح ، والربح والنجاح ، والفرح والسرور) .

واتـه : ﴿ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴾ (الـــهُدى) بـریتـیـیـه لـه زانیـاری بـه حـەق و کارپێکردنی .

وە (الرحمة)یش بریتی‌یە لەو خێر و چاکە و پاداشتە پێشخراو و دواخراوانەی کـە دەستبەردار دەبێت بۆ ئـەو کەسـانەی کـە ڕێنماییـان لـە قورئانـەوە وەرگرتـووە ، کەواتە (الـــهُدى) گـەورەترین ئـامراز و ڕێگـا و وەسـیلەکانە بـۆ بەختـەوەری ، وە (الرحمة)یش تـەواوترین مەبەسـت و ئامـانج و ویـستراوەکانە ، بـەڵام قورئـان نابێتـە ڕێنمایی و میهرەبانی بۆ هیچ کەسێك ئیللا بۆ باوەڕداران نەبێت .

وە ئەگەر ڕێنمایی بەدیهات و ئەو میهرەبانی‌یەش کە بـە هۆیـەوە پـەیدا دەبێـت جێگیر بوو ئەوا بەختەوەری و خۆشگوزرانی و ئاسوودەیی و قازانج و سـەرکەوتن و شادی و خۆشحاڵی دەستبەردار دەبێت .

گرنگی ئایین بۆ مرۆڤایەتی

﴿ وَمَآ أَنزَلۡنَا عَلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ ٱلَّذِي ٱخۡتَلَفُواْ فِيهِ وَهُدٗى وَرَحۡمَةٗ لِّقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ ٦٤ ﴾ [النحل] .

واتە : ئێمە ئەو کتێبەمان بۆت دانەبەزاندووە ئیللا بۆ ئەوە نەبێت کە بۆ خەڵکی ڕوون و یەکلابکەیتەوە ئەوەی کە ناکۆکی و جیاوازییان تێیدا هەیە ، وە ڕێنمایی و میهرەبانیشە بۆ کەسانێك کە باوەڕ بێنن .

﴿ وَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ إِلَّا رَحۡمَةٗ لِّلۡعَٰلَمِينَ ١٠٧ ﴾ [الأنبياء] .

واتە : ئێمە تۆمان نەناردووە ئیللا بەوە نەبێت کە میهرەبانی بیت بۆ هەموو جیهانیان .

﴿ قُلۡ هُوَ لِلَّذِينَ ءَامَنُواْ هُدٗى وَشِفَآءٞ ٤٤ ﴾ [فصلت] .

واتە : بڵێ ئەو قورئانە ڕێنمایی و شیفایە تەنها بۆ ئەوانەی کە باوەڕیانهێناوە .

سێیەم : لە ڕێگەی پەیڕەو کردنی ئایینی ئیسلامەوە بەختەوەری و ئاسوودەی بە دەست دێت لە دونیا و دوارۆژدا ، خوای گەورە فەرموویەتی : ﴿ مَنۡ عَمِلَ صَٰلِحٗا مِّن ذَكَرٍ أَوۡ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤۡمِنٞ فَلَنُحۡيِيَنَّهُۥ حَيَوٰةٗ طَيِّبَةٗۖ وَلَنَجۡزِيَنَّهُمۡ أَجۡرَهُم بِأَحۡسَنِ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ٩٧ ﴾ [النحل] .

واتە : هەر کەسێك کردەوەی چاکە بکات لە نێر و مێ و ئیماندار بێت ئەوا ژیانێکی خۆش و بەختەوەری پێ دەدەین لە دونیادا و لە قیامەتیشدا بە باشترین شێوە پاداشتی کردەوەکانیان دەدەینەوە .

هەروەها خوای گـەورە فـەرموویـەتی : ﴿ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَتَطۡمَئِنُّ قُلُوبُهُم بِذِكۡرِ ٱللَّهِۗ أَلَا بِذِكۡرِ ٱللَّهِ تَطۡمَئِنُّ ٱلۡقُلُوبُ ﴿٢٨﴾ ﴾ [الرعد] .

واتە : ئەوانەی کەوا ئیمانیان هێناوە و دڵیان بـە زیکـری خـوا ئـارام دەگرێـت ، وریـا بـن تـەنها بـە زیکـری خـوا دڵــەکان ئـارام دەگرێـت و بەختــەوەر و ئاسـوودە دەبێت.

چوارەم : وە ئەگەر بە پێچەوانەوە پشت لە ئایینی خوا بکرێت ئەوا ژیانێکی پـڕ لە بێزاری و ناسۆری بۆ هەیە وەك خوای گەورە فـەرموویـەتی : ﴿فَمَنِ ٱتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشۡقَىٰ ﴿١٢٣﴾ وَمَنۡ أَعۡرَضَ عَن ذِكۡرِي فَإِنَّ لَهُۥ مَعِيشَةٗ ضَنكٗا وَنَحۡشُرُهُۥ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ أَعۡمَىٰ ﴿١٢٤﴾ قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرۡتَنِيٓ أَعۡمَىٰ وَقَدۡ كُنتُ بَصِيرٗا ﴿١٢٥﴾ قَالَ كَذَٰلِكَ أَتَتۡكَ ءَايَٰتُنَا فَنَسِيتَهَاۖ وَكَذَٰلِكَ ٱلۡيَوۡمَ تُنسَىٰ ﴿١٢٦﴾ وَكَذَٰلِكَ نَجۡزِي مَنۡ أَسۡرَفَ وَلَمۡ يُؤۡمِنۢ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِۦۚ وَلَعَذَابُ ٱلۡأٓخِرَةِ أَشَدُّ وَأَبۡقَىٰٓ ﴿١٢٧﴾ ﴾ [سورة طــه] .

واتە : هەر کەسێك شوێنی بەرنامەی خوا بکەوێت ئەوا لە دونیادا سـەرگەردان و گومڕا نابێت و لە قیامەتیشدا بەدبەخت و دۆڕاو نابێـت ﴿١٢٣﴾ وە هـەر کەسـێك پـشت هەڵبکات لە بەرنامەکەی خوا ئەوا بەڕاستی ژیانێکی پڕ لە بێزاری و ناسۆری هەیـە و لە ڕۆژی قیامەتیشدا بە کوێری حەشری دەکەین ﴿١٢٤﴾ دەڵێـت : پـەروەردگارم ئـەوە بۆ بە کوێری حەشری دەکەیت خۆ من لە دونیادا بینا و چاو ساغ بـووم ؟ ﴿١٢٥﴾ خـوا دەفەرموێت : ئاوەها ئایەتەکانی ئێمەت بۆ دەهات و تۆیش پـشت گوێـت دەخـست

بۆیە تۆیش ئەمڕۆ بێ بایەخ دەکرێیت ﴿١٢٦﴾ وە بەو شێوەیە پاداشتی ئەو کەسە دەدەینەوە لە خراپەکاریدا ڕۆچووە و باوەڕناهێنێت بە ئایەتەکای پەروەردگاری ، وە بەڕاستی سزای دوارۆژ سەخت تر و بەردەوام ترە .

وە کاتێك موسڵمانان لە سەردەمی ئیمامی عومەردا ڕۆیشتن بۆ ئەوەی ئایینی ئیسلامی پیرۆز بگەیەنن بە فارسە ئاگرپەرستەکان و وەفدی موسڵمانان کە (ربعی کوڕی عامر) بوو گەیشتە لای سەرکردەی فارسەکان ئەویش پرسیاری لێکرد ئایا ئێوە بۆ چی هاتوون و چیتان ئەوێت ؟

(ربعی کوڕی عامر)یش لە وەڵامدا فەرمووی : (نحن قوم ابتعثنا الله لنُخرِجَ الناس من عبادة العباد إلى عبادة رب العباد ، ومن ضِيق الدنيا إلى سعة الدنيا والآخرة ، ومن جَور الأديان إلى عدل الإسلام) .

واتە : ئێمەی موسڵمان کەسانێکین خوای گەورە ناردوومانێتی بۆ ئەوەی خەڵکی دەربێنین لە :

لە پەرستنی بەندەکانەوە بۆ پەرستنی پەروەردگاری بەندەکان ..

وە لە تەنگی دونیاوە بۆ فراوانێتی دونیا و دوارۆژ ..

وە لە ستەمی و زەبر و زۆری ئایینە پووچەڵکانەوە بۆ دادپەروەرێتی ئیسلام .

کەواتە بە نەبوونی ئایین شێرازەی ژیان تێك دەچێت و وەك دارستان گەورە بچووك دەخوات و بەختەوەری و ئارامی و ئەمن و ئاسوودەیی و دادپەروەری لە نێو کۆمەڵگای مرۆڤایەتیدا نامێنێت .

کەوابوو دەربڕینی ئەو پرسیارە بەم شێوەیە (سود و زیانی ئاین چیە) ؟!!!

هەڵەیە ! چونکە بوونی ئایین ـ بە مەرجێك ئەو ئایینە ئایینی ڕاستەقینەی خوا بێت بە بێ دەستکاری و گۆڕین ـ هەمووی سوود و بەختەوەریە نەك زیان ..

٢ ـ جیاوازی ئاینی ئیسلام لەگەڵ ئاینەکانی تردا لەوەدایە کەوا ئایینەکانی تر (ئاینی جولەکە و گاور) دەست کاری کراون و هەڵگرانی ئەو دوو ئاینە بە پێی ویست و حەز و ئارەزووی خۆیان گۆڕانیان بە سەردا هێناوە و ڕاستیەکانیان گۆڕیوەتەوە بۆ شتانێکی پووچەڵ و خوارافیات و ستەم و بەندڕەوشتی ...

بەڵام ئاینی ئیسلامی پیرۆز خوا خۆی وەعد و بەڵێی داوە بە پاراستی لە گۆڕین و دەست تێوەردان بە پێچەوانەی ئاینەکانی پێشوو ، خوای گەورە فەرموویەتی :

﴿ إِنَّا نَحۡنُ نَزَّلۡنَا ٱلذِّكۡرَ وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ ٩ ﴾ [الحجر] .

واتە : ئێمە خۆمان قورئانمان دابەزاندووە و خۆشمان دەیپارێزین .

٣ ـ ئایین بۆ ئەوە هاتووە کە لە نێوان مرۆڤایەتیدا پەیڕەو بکرێت و حوکم و داردگەری پێ بکرێت لە نێوان مرۆڤەکاندا لە ئاستی تاك و کۆمەڵگا و دەوڵەت و دەسەڵاتیشدا بە گشتی بە بێ جیاوازی .

خوای گەورە فەرموویەتی : ﴿ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤۡمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيۡنَهُمۡ ثُمَّ لَا يَجِدُواْ فِيٓ أَنفُسِهِمۡ حَرَجٗا مِّمَّا قَضَيۡتَ وَيُسَلِّمُواْ تَسۡلِيمٗا ٦٥ ﴾ [النساء] .

واتە : سوێند بە پەروەردگاری تۆ ئەی پێغەمبەر ئیمانیان نی‌یە تاوەکو تۆ نەکەن بە دادگەر لە نێوانیاندا لە کێشە و ناکۆکیەکانیاندا ئەنجا دڵ گرانیش نەبن بە بڕیارەکەی تۆ و ملکەچ دەبن .

هەروەها فەرموویەتی : ﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥٓ أَمْرًا أَن يَكُونَ لَهُمُ ٱلْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ ۗ وَمَن يَعْصِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَٰلًا مُّبِينًا ﴿٣٦﴾﴾ [الأحزاب] .

واتە : بۆ هیچ ئیمانداریکی پیاو و ژن نی‌یە ئەگەر خوا و پێغەمبەرەکەی بڕیارێکیان دا لە سەر شتێك کەوا مافی هەڵبژاردیان هەبێت هەبێت تێیدا ، وە هەرکەسێك سەرپێچی خوا و پێغەمبەرەکەی بکات ئەوا گومڕا دەبێت گومڕاییەکی ڕوون و ئاشکرا .

هەروەها فەرموویەتی : ﴿إِنِ ٱلْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ ۚ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوٓا۟ إِلَّآ إِيَّاهُ ۚ ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾﴾ [يوسف] .

واتە : حوکم و دادگەری تەنها بۆ خوایە و خوا فەرمانی کردووە بەوەی کەوا هیچ پەرستراوێك نەپەرسترێت تەنها ئەو نەبێت ، ئا ئەوەی دین و بەرنامەی ڕێك و ڕاست بەڵام زۆرینەی خەڵکی نازانن .

هەروەها فەرموویەتی :

﴿وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْكَٰفِرُونَ ﴿٤٤﴾﴾ [المائدة] .

واتە : ئەوەی حوکم و دادوەری بەو بەرنامەیە نەکات کە خوا دایبەزاندووە ئەوانە بێباوەڕن .

وە دەفـــــــەرموێ : ﴿وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّـٰلِمُونَ ﴿٤٥﴾﴾ [المائدة] .

واتە : ئـەوەی حـوکم و دادوەری بـەو بەرنامەیـە نـەکات کـە خـوا دایبەزانـدووە ئەوانە ستەمکارن .

وە دەفـــــــەرموێ : ﴿وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلْفَـٰسِقُونَ ﴿٤٧﴾﴾ [المائدة] .

واتە : ئـەوەی حـوکم و دادوەری بـەو بەرنامەیـە نـەکات کـە خـوا دایبەزانـدووە ئەوانە تاوانبار و ناپاکن .

کەواتە دەبێت دەسەڵات و سیستەمەکەی تەنها ئایینی پیرۆزی ئیسلام پـەیڕەو بکـات بـۆ ئـەوەی کۆمـەڵگا بگەیـەنێت بـە بەختـەوەری دونیـا و دوا ڕۆژ ، وە بـە پێچەوانەوە ڕووبەڕووی هەموو ئەو ئایەتانە دەبنەوە .

والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته